PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Liepaitė“
direktoriaus 2017 m. spalio 6 d.
įsakymu Nr. V-116

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „LIEPAITĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Klaipėdos lopšelio-darželio „Liepaitė“ tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – padėti įstaigos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai, fiziškai sveiką ir saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką.

3. Aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Klaipėdos lopšelyje-darželyje „Liepaitė“.

4. Aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.

5. Aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti, nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas įstaigos bendruomenės narys (administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas), pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. įstaigos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašu. Ugdytiniai supažindinami ugdomojo proceso metu (valandėlėse), jų tėvai – tėvų susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

6.2. patyčios - psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

6.3. patyčios - tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.3.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, įžeidinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.3.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.3.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.3.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.4. Patyčių dalyviai:

6.4.1. patyčias patiriantis vaikas – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.4.2. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.4.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi kiti suaugusieji (bendradarbiai, tėvai ir kt.);

6.4.4. patyčių stebėtojas – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.5. prevencija - priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įvertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

6.6. intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus), nukreiptų į smurto ir patyčių stabdymą;

6.7. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – patyčių situacijos įstaigoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

6.8. įstaigoje draudžiama, bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta (vaikų prieš vaikus; suaugusiųjų prieš vaikus; darbuotojų prieš kitus darbuotojus; ugdytinių tėvų (globėjų) prieš vaikus ar darbuotojus).

II SKYRIUS
SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA ĮSTAIGOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi įstaigos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, pedagogai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o vykdyme dalyvauja visi įstaigos bendruomenės nariai.

8. Lopšelio-darželio direktorius yra atsakingas už Aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio įstaigos smurto ir patyčių prevencijos plano parengimą, jo pristatymą įstaigos bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdymo grupė). Įstaigos direktorius Vykdymo grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius.

10. Vykdymo grupė:

10.1. inicijuoja, koordinuoja ir vykdo tėvų, pedagogų, ugdytinių anonimines apklausas ir apibendrina jų rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš pedagogų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl įstaigoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias, atlieka jų analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus įstaigos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo lopšelyje-darželyje, įstaigos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ar kitais klausimais;

10.6. teikia siūlymus įstaigos direktoriui dėl įstaigos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus įstaigoje Apraše numatytus veiksmus.

11. Pedagogai ar direktoriaus pavaduotojas ugdymui stebi, fiksuoja ir analizuoja smurto ir patyčių apraiškas, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Aprašo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS
SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA ĮSTAIGOJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais įstaigos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas.

13. Kiekvieno bendruomenės nario veiksmai:

13.1. įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

13.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), įstaigos darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

13.4. tiesiogiai informuoja grupės auklėtoją ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui, ar vieną iš Vykdymo grupės narių apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias).

14. Pedagogas, grupės auklėtojas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto ar patyčių atvejis;

14.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.1);

14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.5. kartojantis smurto ar patyčių situacijai, informaciją perduoda Vykdymo grupės nariams, kurie patyčių ar smurto atvejus registruoja smurto ir patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr.2);

14.6. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdymo grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.

15. Vaiko gerovės komisija:

15.1. informuoja įstaigos direktorių ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdymo grupei - kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

15.2. elektroninių patyčių atveju pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt;

15.3. sistemina ir analizuoja pranešimų apie smurtą ir patyčias, kur vienas patyčių dalyvis suaugęs bendruomenės narys, formas;

15.4. esant sudėtingam patyčių atvejui (kai kreipiasi grupės auklėtojas) inicijuoja Vykdymo grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti;

15.5. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, tėvais, psichologo pagalba ir kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją; esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.6. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui), arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, smurto ir patyčių sustabdyti nepavyksta, informuoja įstaigos direktorių ir kreipiasi į policiją ir VTAS.

16. Įstaigos direktorius, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš ugdytinio, privalo nedelsiant imtis priemonių.

17. Patyčias patiriančio vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie įstaigoje vykstančias patyčias:

17.1. nedelsiant informuoja grupės auklėtoją ir/ar administracijos atstovus apie vaiko patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai);

17.2. sužinoję apie viešą patyčių atvejį elektroninėje erdvėje, panaudojus vaizdinę informaciją, smurtaujančio ir smurtą patiriančio vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai), privalo apie tai pranešti LR ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

IV SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

19. Su įstaigos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi įstaigos bendruomenės nariai.

20. Lopšelis-darželis „Liepaitė“ bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, bendruomene, miesto policijos, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

21. Aprašas skelbiamas internetinėje svetainėje http://www.liepaitesdarzelis.lt.

_____

Priedas Nr. 1

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „LIEPAITĖ“
PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

_____ Nr. _____
Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendra informacija:

Kam informuota apie smurtą ir patyčias?	
Kas pranešė apie smurtą ir patyčias?	
Kada įvyko smurtas ar patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko smurtas ar patyčios? (vieta)	

Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:
(pažymėti √)

☐ ***Fizinės***: užgauliojimas fiziniais veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐ ***Žodinės:*** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, tyčiojimasis, erzinimas, žeminimas ir kt.;
☐ ***Socialinės***: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐ ***Elektroninės:***: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).

Kiti pastebėjimai:
(įrašyti).....
.....
.....

Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartojantis?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Patyrusiojo patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Smurtautojo vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Veiksmų po įvykio, planas su:

Patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais įstaigos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

Priedas Nr. 2

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „LIEPAITĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

ŽYMĖJIMO REIKŠMĖS:

F – fizinės patyčios
Ž – žodinės patyčios
E – elektroninės patyčios
S – socialinės patyčios

U – ugdytinis
S – suaugęs įstaigos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	**Data**	**Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos**	**Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, E, S**	**Smurtą patiriantis asmuo (U, S)**	**Smurtaujantis asmuo (U, S)**	**Pastabos**

Priedas Nr. 3

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „LIEPAITĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS VYKDYMO PLANAS

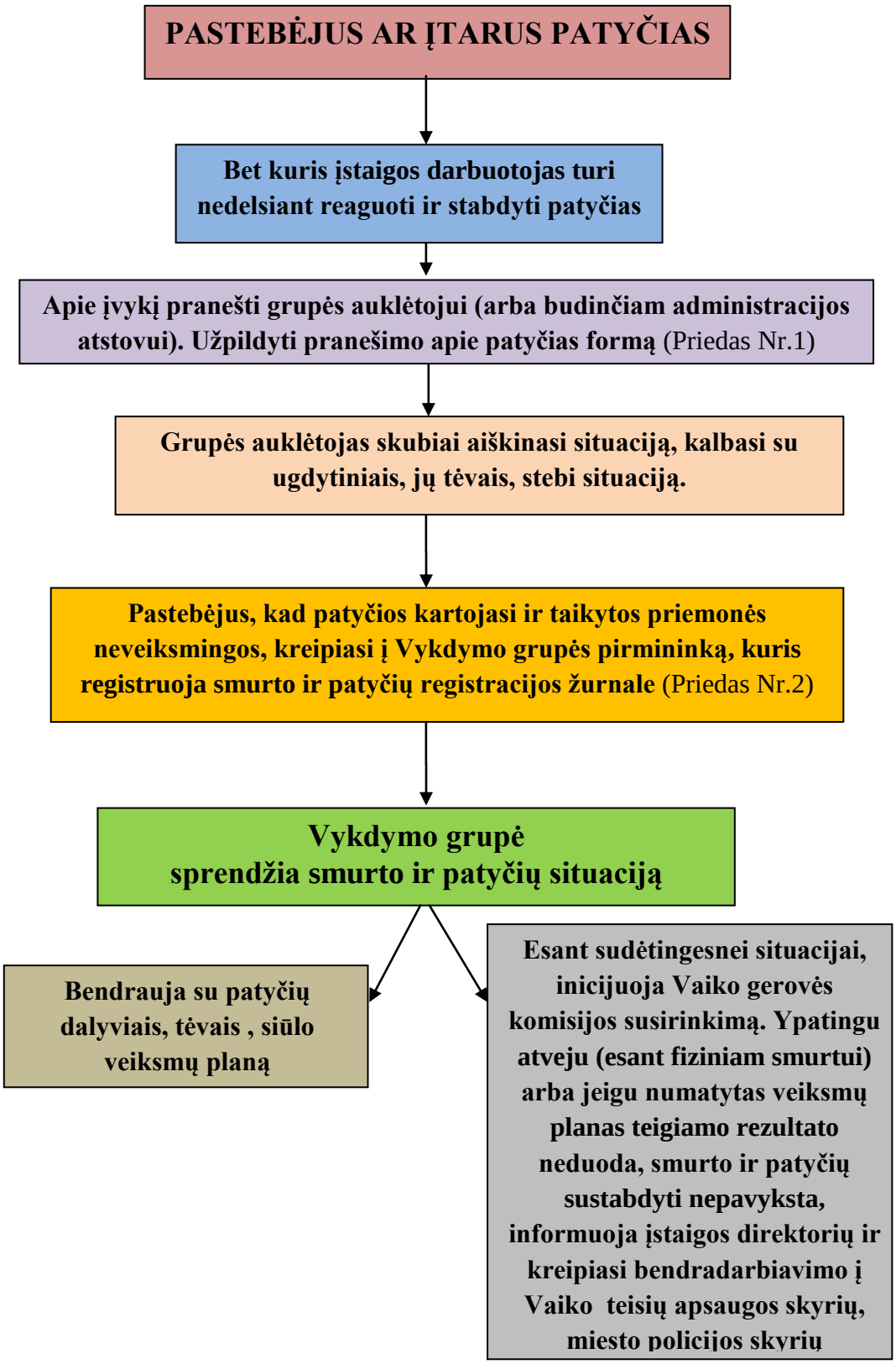

(Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašą žiūrėti internetinėje svetainėje http://www.liepaitesdarzelis.lt. Skyriuje - Administracinė informacija - Tvarkos)